

МЕТОДИКА ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ ОСНОВНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

ЄГОРКІНА Т. О.

УДК 338.512

Єгоркіна Т. О. Методика планування витрат основного виду діяльності промислового підприємства

Сьогодні на більшості промислових підприємств планування зовсім не розглядається як інструмент оптимізації витрат основного виду діяльності, а це зовсім неправильно. Адже саме планування дає можливість управлінській ланці підприємств займатися пошуком найбільш ефективних напрямів діяльності, вибором більш стабільних замовників і постачальників і пошуком напрямів мінімізації витрат основного виду діяльності, оскільки саме від цих базових критеріїв залежать подальше функціонування та розвиток підприємств. У статті розроблено методіку планування витрат основного виду діяльності, яка включає в себе: побудову загальних показників ризиків у короткостроковій та довгостроковій діяльності, що дає змогу визначити основні ризики короткострокової та довгострокової діяльності та розрахувати їх вагу в загальних ризиках підприємства; визначення значень ризиків за рахунок поєднання вербальних значень ризику та його кількісних характеристик, що дозволяє обґрунтувати загальні ризики в короткостроковій та довгостроковій діяльності; поєднання ризиків короткострокової та довгострокової діяльності за рахунок використання матричного підходу, який дозволяє побудувати матрицю управління з урахуванням ризику в розрізі оперативного, тактичного та стратегічного планування. Таким чином, побудована матриця дозволяє визначити спосіб планування на підприємстві в умовах комбінації ризиків короткострокової та довгострокової діяльності для ефективного планування витрат підприємства.

Ключові слова: планування, витрати, підприємство, модель, оптимізація, методика, ризики, управління.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Формул.:** 5. **Бібл.:** 9.

Єгоркіна Тетяна Олексіївна – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри фінансів, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (вул. Щорса, 31, Донецьк, 83050, Україна)

УДК 338.512

UDC 338.512

Єгоркіна Т. А. Методика планирования затрат основного вида деятельности промышленного предприятия

Сегодня на большинстве промышленных предприятий планирование вовсе не рассматривается как инструмент оптимизации расходов основного вида деятельности, а это совсем неправильно. Ведь именно планирование позволяет управленческому звену предприятий заниматься поиском наиболее эффективных направлений деятельности, выбором более стабильных заказчиков и поставщиков и поиском направлений минимизации расходов основного вида деятельности, так как от этих базовых критериев зависит дальнейшее функционирование и развитие предприятий. В статье разработана методика планирования расходов основного вида деятельности, которая включает в себя: построение общих показателей рисков в краткосрочной и долгосрочной деятельности, что позволяет определить основные риски краткосрочной и долгосрочной деятельности и рассчитать их удельный вес в общих рисках предприятия; определение значений рисков за счет сочетания вербальных значений риска и его количественных характеристик, что даёт возможность обосновать общие риски в краткосрочной и долгосрочной деятельности; сочетание рисков краткосрочной и долгосрочной деятельности за счет использования матричного подхода, который позволяет построить матрицу управления с учетом риска в разрезе оперативного, тактического и стратегического планирования. Таким образом, построенная матрица позволяет определить способ планирования на предприятии в условиях комбинации рисков краткосрочной и долгосрочной деятельности для эффективного планирования расходов предприятия.

Ключевые слова: планирование, расходы, предприятие, модель, оптимизация, методика, риски, управление.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Формул.:** 5. **Библ.:** 9.

Єгоркіна Тетяна Алексеевна – кандидат экономических наук, доцент, заместитель заведующего кафедрой финансов, Донецкий национальный университет экономики и торговли им. М. Туган-Барановского (ул. Щорса, 31, Донецк, 83050, Украина)

Yegorkina T. A. Methods of Planning Expenditures of the Main Type of Activity of an Industrial Enterprise

As of today, the majority of industrial enterprises does not consider planning as a tool of optimisation of expenditures of the main type of activity, and this is very wrong. Since namely planning gives enterprise's management a possibility to deal with the search for the most effective directions of activity, selection of more stable customers and suppliers and search for directions of minimisation of expenditures of the main type of activity, since further functioning and development of enterprises depend on this basic criteria. The article develops methods of planning expenditures of the main type of activity, which includes: building up general indicators of risks in short-term and long-term activity, which allows identification of basic risks of short-term and long-term activity and calculation of their specific weight in general risks of an enterprise; identification of risk values by means of a combination of verbal risk values and its quantitative characteristics, gives a possibility to justify general risks in short-term and long-term activity; combination of risks of short-term and long-term activity by means of the use of a matrix approach, which allows building up a management matrix with consideration of risk from the point of view of operative, tactical and strategic planning. Thus, the built matrix allows identification of the method of planning at enterprises under conditions of a combination of risks of short-term and long-term activity for effective planning of an enterprise expenditures.

Key words: planning, expenditures, enterprise, model, optimisation, methods, risks, management.

Pic.: 4. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 9.

Yegorkina Tatyana A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Deputy Head of the Department of Finance, Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky (vul. Shchorsa, 31, Donetsk, 83050, Ukraine)

Сьогодні, на більшості промислових підприємств планування зовсім не розглядається, як інструмент оптимізації витрат основного виду діяльності, а це зовсім не правильно. Адже саме планування дає можливість управлінській ланці підприємств займатися пошуком найбільш ефективних напрямів діяльності, ви-

борати більш стабільних замовників і постачальників, шукати напрями мінімізації витрат основного виду діяльності, оскільки саме від цих базових критеріїв залежить подальше функціонування і розвиток підприємств.

Питанням планування витрат промислових підприємств присвячені роботи як іноземних, так і вітчиз-

няних вчених, серед яких треба виділити: Андрющенко Н. С., Ансоф І., Бесєдін В. С., Богатирьов А. М., Бутенко А. І., Кузнецова І. О., Юфтачель О. та ін. [1 – 10].

Мета написання даної статті полягає в розробці методики планування витрат основного виду діяльності промислового підприємства.

Найважливішою проблемою розвитку планування стосовно окремого підприємства є відсутність науково обгрунтованої та успішно зарекомендованої на практиці моделі планування. Використання зарубіжного досвіду планування дає можливість українським промисловим підприємствам використовувати у своїй діяльності різні методики планування (бізнес-планування, стратегічне планування, бюджетування). Крім того, при організації планування на промислових підприємствах доступним є використання сучасних інструментів і технологій управління (збалансована система показників, реінжиніринг бізнес-процесів, логістика). Проте їх використання вимагає істотної реструктуризації діяльності підприємства, проводити яку багато з них не мають можливості у зв'язку з відсутністю власних фінансових ресурсів і висококваліфікованих фахівців. Таким чином, можна говорити про наявність широкого спектра орієнтирів для розробки моделі планування на промислових підприємствах у сучасних кризових економічних умовах. Враховуючи,

що ресурсні можливості підприємств, їх сфери і масштаби діяльності різні, правомірно говорити про те, що можливим і навіть необхідним є індивідуальний підхід до побудови моделі планування для підприємства. Пропонована модель планування полягає в тому, що якість планів підприємства – це результат взаємодії елементів системи планування (працівники, що займаються плануванням, механізм планування, процес планування та засоби, що забезпечують процес планування), повноти охоплення всіх об'єктів планування (ресурси, процеси та підрозділи) і ступеня структуризації цілей і завдань розвитку підприємства за рівнями управління.

У загальному вигляді модель планування на підприємстві наведена на рис. 1. Відмінністю запропонованої моделі планування є те, що вона акцентує увагу не стільки на логіці планових розрахунків, скільки на причинно-наслідкових зв'язках, що показують залежність якості планів від організації планової роботи на підприємстві. Модель показує, що для отримання відчутного ефекту від планування недостатньо використовувати високоточні технології планування, важливо створити на підприємстві необхідні умови для їх застосування (навчити працівників, що займаються плануванням, розробляти календарні і функціональні регламенти по розробці планів, провести зміни в організаційній структурі управління підприємством, використовувати сучасні програмні продукти з планування). Використання запропонованої

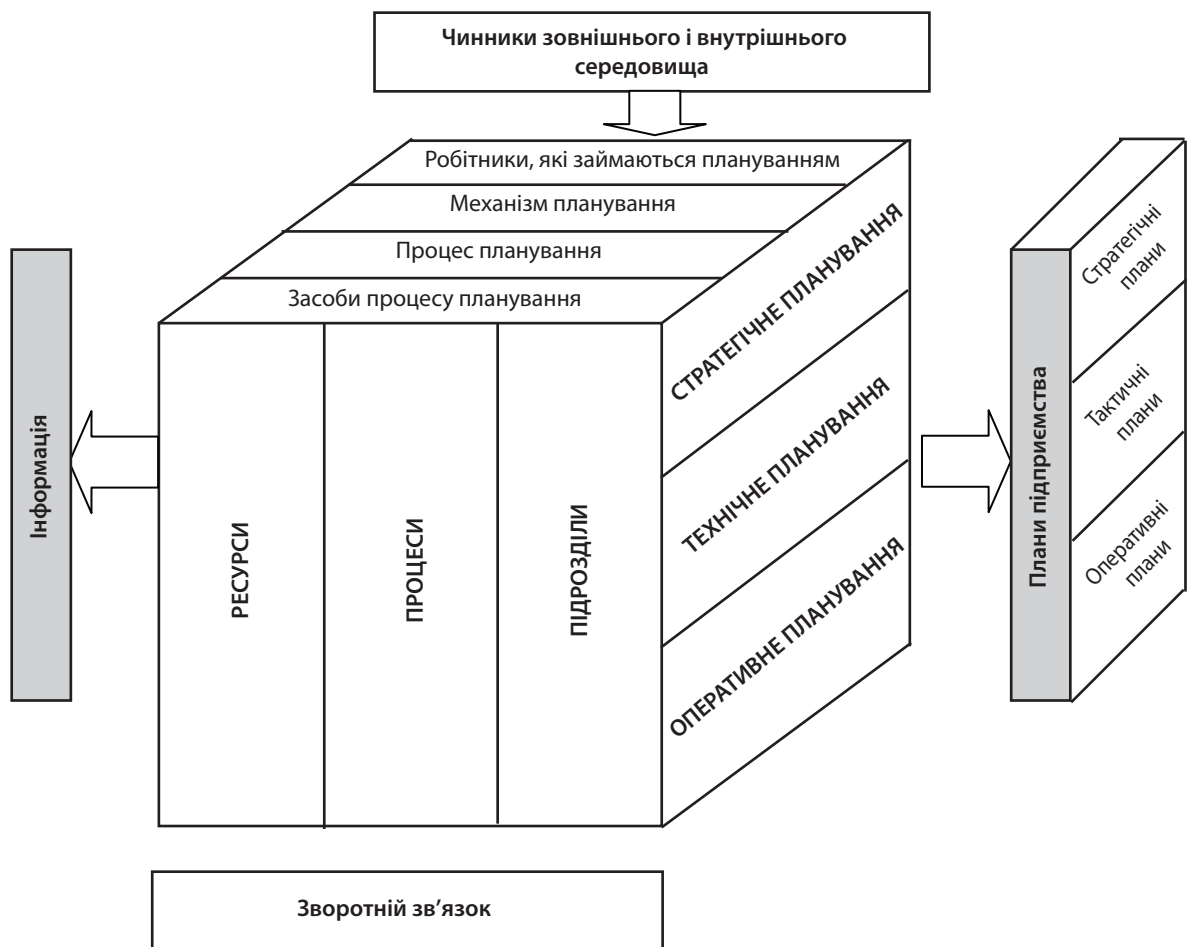

Рис. 1. Модель планування на підприємстві

моделі планування дозволяє не просто розробити для будь-якого промислового підприємства набір планів, на її основі стає можливою комплексне опрацювання питань щодо впровадження регулярного механізму ведення планової роботи. Розвиток планування в рамках діяльності підприємства є процесом, що вимагає зміни всіх інших його підсистем управління. Реалізація моделі планування на промисловому підприємстві залежить від потенціалу планування.

Під потенціалом планування підприємства розуміється його здатність розробляти якісні плани, відслідковувати їх виконання та своєчасно здійснювати коригування планових та оціночних показників. Планова робота дає підприємству безліч переваг: надає можливість бачити перспективу розвитку; окреслює коло проблем; стимулює менеджерів до реалізації своїх рішень; покращує координацію дій в організації; створює передумови для підвищення освітньої підготовки менеджерів; збільшує можливості в забезпеченні підприємства необхідною інформацією; сприяє більш раціональному використанню ресурсів.

Усі ці переваги, у свою чергу, дозволяють підприємству підвищувати ефективність своєї діяльності і, отже, свою конкурентоспроможність.

Реалізація і розвиток потенціалу планування дає можливість підвищувати ефективність виробництва та оптимізувати витрати основного виду діяльності. Встановлюючи в планах оптимальні (з позиції ситуації на ринку) цілі та завдання по всіх сферах своєї діяльності, підприємство, досягаючи їх, тим самим забезпечує необхідний рівень ефективності виробництва. Відбувається це внаслідок того, що в процесі планування приймаються до реалізації тільки найбільш оптимальні варіанти управлінських рішень. При цьому як критерії оптимальності використовуються: максимізація прибутковості; мінімізація витрат; мінімізація часу виконання, яке і дає можливість приймати рішення, що підвищують ефективність виробництва та конкурентоспроможність продукції в короткостроковому періоді.

Слід зазначити, що ефективність виробництва є одним з чинників конкурентоспроможності підприємства, а економічний потенціал підприємства визначається як її внутрішній фактор. Тому можна сказати, що реалізація та розвиток потенціалу планування сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

У рамках визначених завдань дослідження доцільно адаптувати загальну модель планування з урахуванням ризиків короткострокової та довгострокової діяльності. На підставі запропонованої моделі було розроблено методику планування з урахуванням ризиків, алгоритм методики наведено на рис. 2.

Розглянемо кожен з кроків алгоритму.

Крок 1. Побудова загальних показників ризиків у короткостроковій та довгостроковій діяльності.

У зв'язку з тим, що в подальшому у дослідженні використовуються тільки шість ризиків, то для побудови загального показника ризику для кожного виду діяльності доцільно провести нормування вагових ко-

ефіцієнтів так, щоб загальна сума вагових коефіцієнтів дорівнювала 1.

Рис. 2. Алгоритм методики планування з урахуванням ризиків

У результаті розрахунку було отримано наступні дані (табл. 1).

Таблиця 1

Значення нових вагових коефіцієнтів

Короткострокова діяльність		Довгострокова діяльність	
Ризик	Вага	Ризик	Вага
Ризик 3	0,49	Ризик 5	0,43
Ризик 4	0,29	Ризик 7	0,25
Ризик 5	0,22	Ризик 8	0,32

Поєднання ризиків в один здійснюється за допомогою адитивної функції в якій ваговим коефіцієнтом виступає значення кожного з ризиків. Таким чином, функція загального ризику для короткострокової та довгострокової діяльності має такий вигляд:

$$R^s = 0.49 \cdot R_3^s + 0.29 \cdot R_4^s + 0.22 \cdot R_5^s; \quad (1)$$

$$R^l = 0.43 \cdot R_5^l + 0.25 \cdot R_7^l + 0.32 \cdot R_8^l, \quad (2)$$

де R^s, R^l – загальні ризики для короткострокової та довгострокової діяльності відповідно.

R_3^s, R_4^s, R_5^s – значення ризиків короткострокової діяльності;

R_5^l, R_7^l, R_8^l – значення ризиків довгострокової діяльності.

Крок 2. Визначення значень ризиків.

Існує велика кількість методів вимірювання ризиків, однак, слід зазначити, що отримання чіткого значення ризику є дуже складним завданням, тому в даному дослідженні пропонується використовувати метод, заснований на поєднанні вербальних значень ризику та його кількісних характеристик.

У загальному випадку пропонується вимірювати ризик від 0 до 1, де «0» – ризик відсутній, «1» – ризик проявляється повною мірою. Використовуючи підхід триангулярності до вербальних характеристик, для кожного ризику визначимо три вербальні характеристики його прояву, й у відповідність їм поставимо значення ризику «0», «0,5» і «1».

Розглянемо ризики короткострокової діяльності.
Ризик 3 – несвоєчасне постачання матеріалів, комплектуючих виробів.

Для даного ризику слід визначити три часові горизонти.

1) від 0 до 2 тижнів. Така затримка в постачанні матеріалів, комплектуючих виробів не є критичною для підприємств, оскільки вони мають запаси на складі й можуть функціонувати в межах існуючих ресурсів;

2) від 2 тижнів до 1 місяця. У даному випадку підприємство може зменшити обсяги виробництва у зв'язку з нестачею сировини, матеріалів і комплектуючих. Таке зменшення не призведе до значних змін на ринку, однак похитне ліквідність та маневреність підприємства;

3) понад 1 місяць. Ця затримка є критичною для підприємства.

Таким чином цей ризик має такі значення:

$$R_3^s = \begin{cases} 0; & \text{затримка від 0 до 2 тижнів} \\ 0,5; & \text{затримка від 2 тижнів до 1 місяця} \\ 1; & \text{затримка понад 1 місяць.} \end{cases} \quad (3)$$

Ризик 4 – відсутність належної системи планування на підприємстві.

Даний ризик має такі вербальні характеристики:

1) на підприємстві існує ефективна система планування. У даному випадку $R_4^s = 0$;

2) на підприємстві існує система планування, однак вона є неефективною, тоді $R_4^s = 0,5$;

3) система планування на підприємстві відсутня. У даному випадку $R_4^s = 1$.

Ризик 5 – не здійснюється вибір оптимальних витрат.

Вербальні характеристики цього ризику є такі:

1) система витрат на підприємстві є оптимальною, тоді $R_5^s = 0$;

2) існує система планування витратами, однак планування є неефективним, тоді $R_5^s = 0,5$;

3) система планування витратами відсутня, тоді $R_5^s = 1$.

Розглянемо ризики довгострокової діяльності.

Ризик 5 – залежність від постачальників, відсутність альтернативи.

У цілому для обраного виду діяльності можна визначити такі вербальні характеристики даного ризику:

1) кількість постачальників більше 20. Така кількість постачальників забезпечує наявність вибору для підприємств та його безперебійну роботу;

2) кількість постачальників від 10 до 20 зменшує можливості для вибору, однак також забезпечує безперебійну роботу підприємства;

3) кількість постачальників менша за 10. В умовах різного роду криз така кількість постачальників призводить до формування залежності від них і, як наслідок, прояву значного ризику.

Таким чином цей ризик має такі значення:

$$R_5^l = \begin{cases} 0; & \text{кількість постачальників більше 20} \\ 0,5; & \text{кількість постачальників від 10 до 20} \\ 1; & \text{кількість постачальників менша 10.} \end{cases} \quad (4)$$

Ризик 7 – зростання цін на сировину, матеріали, комплектуючі.

Зростання цін є дестабілізуючим чинником для всіх підприємств. Однак в умовах незначної інфляції воно є постійним процесом, тому якщо зростання цін знаходиться в межах визначеної норми, то ризик від цього є нульовим. Таким чином, можливі три основні варіанти:

1) зростання цін до 5% за рік. Таке зростання не є дестабілізуючим чинником для підприємств, тому ризик дорівнює 0;

2) зростання цін від 5% до 15% за рік. Це зростання не критичне для підприємства, однак воно потребує мобілізації ресурсів, тому ризик дорівнює 0,5;

3) зростання цін більше за 15% на рік. Дане зростання може призвести до порушень роботи підприємства, тому ризик дорівнює 1.

Таким чином, цей ризик має такі значення:

$$R_7^l = \begin{cases} 0; & \text{зміна ціни від 0% до 5\%} \\ 0,5; & \text{зміна ціни від 5\% до 15\%} \\ 1; & \text{зміна ціни більше 15\%.} \end{cases} \quad (5)$$

Ризик 8 – низька якість сировини.

Вербальні характеристики цього ризику такі:

1) сировина високої якості, тоді $R_8^l = 0$;

2) сировина середньої якості, тоді $R_8^l = 0,5$;

3) сировина низької якості, тоді $R_8^l = 1$.

Таким чином, побудовані значення дозволяють визначити загальні ризики в короткостроковій та довгостроковій діяльності.

Крок 3. Поєднання ризиків короткострокової та довгострокової діяльності.

Для поєднання ризиків короткострокової та довгострокової діяльності використаємо матричний підхід. У матричному підході необхідно визначити показники, що будуть складати матрицю, і межі зміни цих показників.

Показниками оберемо загальні показники ризику для короткострокової та довгострокової діяльності (R^s , R^l відповідно). Як вербальні характеристики визначимо низький ризик, середній ризик і високий ризик. Цим вербальним характеристикам поставимо у відповідність такі числові характеристики: низький ризик – загальний показник змінюється в межах $[0; 0,33]$, середній ризик – загальний показник змінюється в межах $(0,33; 0,67]$, високий ризик – загальний показник змінюється в межах $(0,67; 1]$.

Таким чином, матрицю управління з урахуванням ризиків можна представити так (рис. 3).

Розглянемо кожну з областей цієї матриці:

1. Ця область є безризиковою для підприємства, тому управління повинно базуватися на методах без урахування ризику.

2. У короткостроковій діяльності ризик відсутній, однак на довгостроковому горизонті спостерігається

		Загальний ризик короткострокової діяльності		
високий	7	8	9	
	4	5	6	
	1	2	3	
середній				
низький				
		низький	середній	високий
		Загальний ризик довгострокової діяльності		

Рис. 3. Матриця управління з урахуванням ризику

збільшення ризику, тому необхідно використовувати при плануванні тактики, спрямовані на пошук нових постачальників та якісної сировини.

3. У цьому випадку спостерігається високий загальний ризик довгострокової діяльності, тому тільки методами планування неможливо вирішити ці проблеми, для цього доцільно використовувати тактичне планування.

4. У цій області спостерігається відсутність ризику в довгостроковій перспективі, однак у короткостроковій спостерігається середній ризик. У цьому випадку доцільно продовжувати поточну діяльність підприємства та зайняти позицію спостерігача, що дозволить в майбутньому визначити якісний шлях до розвитку.

5. Ця область характерна наявністю середнього ризику і в довгостроковій діяльності, тому на підприємстві доцільно проводити як тактичне, так і оперативне планування та управління ризиками.

6. Область є дуже неприємною для підприємств, оскільки в довгостроковій діяльності спостерігаються значні проблеми, тому необхідно, крім оперативного та тактичного планування, використовувати ще й стратегічне планування підприємством.

7. У цій області довгостроковий загальний ризик значно низький, однак високе значення короткострокового ризику може призвести до того, що при відсутності ефективного планування та управління в довгостроковій перспективі виникне значний ризик. Тому при появі даної області необхідно здійснювати як оперативне, так і тактичне планування.

8 – 9. Дані області схожі між собою. Існує велика ймовірність краху підприємства, тому доцільно використовувати повний комплекс методів управлінської діяльності підприємства для стабілізації його роботи.

Таким чином, побудована матриця в розрізі оперативного, тактичного та стратегічного планування прийме такий вигляд (рис. 4).

		Загальний ризик короткострокової діяльності		
високий	Оперативне, тактичне планування	Оперативне, тактичне, стратегічне планування	Оперативне, тактичне, стратегічне планування	
	Оперативне планування	Оперативне, тактичне планування	Оперативне, тактичне, стратегічне планування	
	Безризикова зона	Оперативне планування	Оперативне, тактичне планування	
середній				
низький				
		низький	середній	високий
		Загальний ризик довгострокової діяльності		

Рис. 4. Матриця управління з урахуванням ризику в розрізі оперативного, тактичного та стратегічного планування

ВИСНОВКИ

Побудована матриця дозволяє визначити спосіб планування на підприємстві в умовах комбінації ризиків короткострокової та довгострокової діяльності для ефективного планування витрат підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрющенко Н. С. Суть і значення витрат: історичний аспект / Н. С. Андрющенко // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 5(71). – С. 3.
2. Ансоф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансоф. – СПб.: Питерком, 1999. – 416 с.
3. Бесєдін В. С. Створення, становлення та трансформування системи планування в Україні / В. С. Бесєдін // Економіка України, 2002. – № 4. – С. 4 – 12.
4. Бенвенисте Г. Овладение политикой планирования / Г. Бенвенисте / Пер. с англ. [Текст] – М., 1994. – 304 с.
5. Богатирьов А. М. Планування діяльності підприємств харчової промисловості в умовах ринку: монографія / А. М. Богатирьов, А. І. Бутенко, І. О. Кузнецова. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України; Одеська національна академія харчових технологій, 2003. – 274 с.
6. Коршунов В. І. Стратегічне планування маркетингової діяльності на підприємстві: автореф. дис. ... доктора економічних наук / В. І. Коршунов. – Х., 2002. – 36 с.
7. Кміть В. М. Організація управління накладними витратами на промислових підприємствах / В. М. Кміть // Фінанси підприємств. – 2001. – № 9. – С. 73 – 78.
8. Кузьмін О. Є. Управління ризиками в інноваційній діяльності / О. Є. Кузьмін, Н. Ю. Подольчак, Н. І. Подольчак. – Львів: Вид. НУ-ЛП, 2009. – 176с.
9. Yiftachel O. The Dark Side of Modernism: Planning as Control of an Ethnic Minority / O. Yiftachel // Postmodern Cities

and Spaces (Oxford and Cambridge, MA: Blackwell), 1995. – pp. 216–240.

10. Yiftachel O. Planning and Social Control: Exploring the Dark Side / O. Yiftachel // Journal of Planning Literature, vol. 12, no. 4, May, 1998. – pp. 395–406.

REFERENCES

Andriushchenko, N. S. "Sut i znachennia vytrat: istorychnyi aspekt" [The essence and value of expenditures: historical perspective]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 5(71) (2007): 3-.

Ansof, I. *Novaia korporativnaia strategii* [The new corporate strategy]. St. Petersburg: Piterkom, 1999.

Besiedin, V. S. "Stvorennia, stanovlennia ta transformuvannia systemy planuvannia v Ukraini" [Creation, development and transformation of the planning system in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 4 (2002): 4-12.

Benveniste, G. *Ovladenie politikoy planirovaniia* [Mastering the politics of planning]. Moscow, 1994.

Bohatyryov, A. M., Butenko, A. I., and Kuznietsova, I. O. *Planuvannia diialnosti pidpriemstv kharchovoi promyslovosti v*

umovakh rynku [Planning of the food industry in market conditions]. Odesa: Instytut problem rynku ta ekonomiko-ekolohichnykh doslidzhen NAN Ukrainy; Odeska natsionalna akademiia kharchovykh tekhnolohii, 2003.

Korshunov, V. I. "Stratehichne planuvannia marketynhovo diialnosti na pidpriumstvi" [Strategic planning of marketing activities in the company]. *Avtoref. dys. ... doktora ekonomichnykh nauk*, 2002.

Kmit, V. M. "Orhanizatsiia upravlinnia nakladnymy vytramy na promyslovykh pidpriumstvakh" [Organization management overhead in industry]. *Finansy pidpriumstv*, no. 9 (2001): 73-78.

Kuzmin, O. Ie., Podolchak, N. Yu., and Podolchak, N. I. *Upravlinnia ryzykamy v innovatsiinii diialnosti* [Risk management in innovation]. Lviv: Vyd. NU-LP, 2009.

Yiftachel O. *The Dark Side of Modernism: Planning as Control of an Ethnic Minority* / O. Yiftachel. – Postmodern Cities and Spaces (Oxford and Cambridge, MA: Blackwell), 1995. – pp. 216-240.

Yiftachel O. *Planning and Social Control: Exploring the Dark Side* / O. Yiftachel. – Journal of Planning Literature, vol. 12, no. 4, May, 1998. – pp. 395-406.

УДК 657.92

ПІДВИЩЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ОЦІНОК ВИТРАТ

ВАЩИЛІН С. В.

УДК 657.92

Ващилін С. В. Підвищення достовірності оцінок витрат

У статті досліджується питання підвищення достовірності оцінки витрат. Доведено, що на неї впливають як ринкові, так і неринкові фактори. Ринкові фактори в основному регламентують склад і рівень окремих елементів витрат. До них належать: нормативно-правові, конкурентні та інфраструктурні. Неринкові фактори встановлюють порядок формування собівартості окремого об'єкта витрат. До них належать: об'єкт оцінки, методи обліку, методи списання запасів при вибутті, методи начислення амортизації, форми та системи оплати праці, база розподілу непрямих витрат, методи оцінки попутної продукції, методи розподілу витрат між окремими продуктами у комплексних виробництвах, послідовність формування собівартості окремих об'єктів витрат.

Ключові слова: достовірність оцінки витрат, ринкові та неринкові фактори, галузеві особливості, коксохімічні підприємства.

Табл.: 4. **Бібл.:** 10.

Ващилін Станіслав Вікторович – фінансовий директор, ПАТ «Запоріжжкокс» (вул. Діагональна, 4, Запоріжжя, 69600, Україна)

E-mail: Stanislav.Vashchilin@zaporozhcoke.com

УДК 657.92

Ващилін С. В. Повышение достоверности оценок расходов

В статье исследуется вопрос повышения достоверности оценки расходов. Доказано, что на нее влияют как рыночные, так и нерыночные факторы. Рыночные факторы в основном регламентируют состав и уровень отдельных элементов расходов. К ним относятся: нормативно-правовые, конкурентные и инфраструктурные. Нерыночные факторы устанавливают порядок формирования себестоимости отдельного объекта расходов. К ним относятся: объект оценки, методы учета, методы списания запасов при выбытии, методы начисления амортизации, формы и системы оплаты труда, база распределения косвенных расходов, методы оценки попутной продукции, методы распределения расходов между отдельными продуктами в комплексных производствах, последовательность формирования себестоимости отдельных объектов расходов.

Ключевые слова: достоверность оценки расходов, рыночные и нерыночные факторы, отраслевые особенности, коксохимические предприятия.

Табл.: 4. **Библ.:** 10.

Ващилін Станіслав Вікторович – фінансовий директор, ПАО «Запоріжжкокс» (ул. Диагональная, 4, Запорожье, 69600, Украина)

E-mail: Stanislav.Vashchilin@zaporozhcoke.com

UDC 657.92

Vashchilin S. V. Increase of Authenticity of Assessment of Expenditures

The article studies the issue of increase of authenticity of assessment of expenditures. It proves that both market and non-market factors influence it. Market factors mainly regulate the composition and level of individual expenditure elements. They are: regulatory and legal, competitive and infrastructure. Non-market factors establish the order of formation of cost of an individual expenditure object. They are: object of assessment, accounting methods, methods of writing-off reserves on their retirement, methods of charging depreciation, forms and systems of payment for labour, base of distribution of indirect expenditures, methods of assessment of accompanying products, methods of distribution of expenditures between individual products in complex productions, sequence of formation of cost of individual objects of expenditures.

Key words: authenticity of assessment of expenditures, market and non-market factors, branch specific features, by-product coke plants.

Tabl.: 4. **Bibl.:** 10.

Vashchilin Stanislav V. – Financial Director, PJSC «Zaporizhzhkoks» (vul. Diagonalna, 4, Zaporizhzhya, 69600, Ukraine)

E-mail: Stanislav.Vashchilin@zaporozhcoke.com